

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Capvt. IX. An Deus aliquoru[m] innocentiam, vel iustitiam declaret, qui
aduersarios suos ad vallem losaphat citant, aut qui ad diuinum iudicium
prouocant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

uitio, & se periculo exemit. Nonne his talibus *Sors* exitiosa fuit? Tuo, ô Deus, iudicio fuit, qui odisti *observantes vanitates superuacue*. Ego autem in Domino speravi: exultabo & letabor in misericordia tua. Plura de omine sacro & licito, ac profano & illicito & superstitioso reperiet lector apud Pererium.

Pfal. 30.

7.

Perer. in

c. 24. Ge-

nes. vers.

13.

CAPVT. IV.

An Deus aliquorum innocentiam, vel iustitiam declaret, qui aduersarios suos, ad vallem Iosaphat citant, aut qui ad diuinum iudicium pronocant?

§. I.

Ad iudicium Dei pronocantium diuersæ Sortes.

Pertinent ad *Politicas sortes* etiã *exploratorie probationes*, quibus fortuito euentui veritas culpæ vel innocentia permittitur decidenda; & sæpe, non sine euidenti miraculo, deceditur. Inter has iudiciarias disquisitiones, est etiam illa vna, qua se se homines, mutuò, in *vallem Iosaphat*, & ad diuinum tribunal solent citare. In qua citatione vel damnandâ, vel imitandâ, homines possunt committere *remeri*.

meritatem. Sæpe enim eiusmodi citatio à Deo est, sæpe contra Deum: sæpe contemni debet, sæpe formidari: vt enim vel licita est, vel iniuriosa; ita supremus iudex, per eam, vel vult, vel non vult iudicia sua manifestare. Sunt etiam duplicis generis homines, qui hac prouocatione vtuntur, rei & innocentes; sancti & impij. Duplex etiam, generatim loquendo, est finis, bonus & malus. Et modus quoque ipse non est idem. Aliquando ad iudicem Deum absolutè duntaxat appellatur; aliquando iubetur aduersarius ad tribunal eius, intra certos dies, menses, aut annos; aliquando, nullo certo tempore nominato, se sistere. Cum ergo impium sit, sanctos temeritatis damnare, qui subinde tyrannum, aut alios, ad comparendum, coram Deo; citauerunt; & stultum, quauis ex causa, ad summum iudicem prouocare: afferam primò causas, & exempla licitæ, postea etiam illicitæ citationis, ob quã Deus iudicij sui arcana mortalibus vel negauit, vel patefecit.

§. II.

Causa, ob quas ad Deum summè oppressi, licite possint prouocare.

Qui innocentes iniuriã afficiuntur, & vitã di-

Ita digni mortis sententiam accipiunt, videntque nullum sibi, in humanis auxilijs, præsidium superesse; rectè ad Deum confugiunt, cui placere non potest, si gladius, quem Principibus & Magistratibus, in vindictam malefactorum, concessit, stringatur in innocentes. *Non accipiet Dominus personam in pauperem, & deprecationem lesi exaudiet.* Immo etiam qui deridetur ab amico suo, sicut ego, inquit Iob, *inuocabit Deum, & exaudiet eum.* Exaudire autem eum potest, prout inuocatus fuerit, vel, vt iniquitate oppressum è malis præsentibus eripiat, quod omnino petere frequens & concessum est; vel, vt talem iniuriã aut morte non fuisse dignum, sumta de aduersario extraordinaria ultione, mortèque etiam ipsi illatã, declaret. Quod varijs quis de caussis potest à Deo flagitare. Si, citra odium, aliamuè malam affectionem, bono fine, flagitet, puta, vt innocentia locum habeat; vt scandalum amoueatur; vt familia non grauetur infamiã; vt homines tam iniustis iudicibus liberentur; aut vt emendentur, qui adeò tyrannicè dominantur; tum licitè flagitat; prouocatque, sine peccato, & verò sæpe etiam cum merito, ad tribunal summum iudicis

Eccli. 35°

16.

Iob. 12, 4°

Ita Feuardentis extremò cap. 13. Esther.

G

dicis

dicis viuorum atque mortuorum; nec sine petito effectu. Legimus enim frequenter diuinam iustitiam, sic prouocantes manifestissimè absoluisse, & lege talionis ex vita expulisse eos, qui alios & ipsi è vita, sed iniustè, expulerunt.

§. III.

Eorum, qui ad iudicium Dei appellauerunt, è veteri Testamento exempla.

1. Reg.
24. 13.

2. Para-
lip. 24. 23.

Exempla è diuinis litteris, ex vitis Sanctorum, ex aliorum gestis afferri possunt. In diuinis litteris, Dauid capitali Saulis odio multisque insidijs petitus, *Iudicet Dominus inter me & te, & ulciscatur me Dominus ex te*, inquit. Prouocatio hæc fuit; neq; in irritū cecidit, quia, cecidit paulò post Saul, amisâ victoriâ, & vitâ. Clarius exemplum datum est, in Pontifice Zacharia filio Ioia dæ, in quem illi ipsi, quos ab idolis dehortabatur, *miserunt lapides, iuxta regis imperium in atrio domus Domini. Et non est recordatus Ioas rex misericordia, quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur, ait: Videat Dominus, & requirat. Cùmq; euolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syria: venitq; in Iudam & Ierusalem, & interfecit cunctos principes populi*

non frustra, ad Dei tribunal provocasse. 92

populi &c. In Ioas quoque ignominiosa exercuere
iudicia. Et abeuntes dimiserunt eum in languo-
ribus magnis: surrexerunt autem, contra eum,
serui sui, in ultionem sanguinis filij Ioiada sacer-
dotis, & occiderunt eum in lectulo suo, ante
diuinum tribunal, de innocentissimi sacer-
dotis nece rationem redditurum. Pari pacto
Machabæi martyres Antiocho diem dixif-
se censendi sunt: siquidem eorum prædictio-
nes vim imprecationis & citationis habue-
runt, cum dicerent: Tu autem patienter su-
stine, & videbis magnam potestatem ipsius, quæ
liter te & semen tuum torquebit. Dictum, fa-
ctum. Neque hæc talia ex impatientia, aut
ira, sed ex zelo iustitiæ & odio impietatis,
perfecta videri debent; sicut neque Moyfes,
quando dixit: In hoc scietis, quia Dominus
miserit me &c. Si consueti hominum morte in-
terierint Dathan & Abiron &c: non misit me
Dominus &c. neque Elias, quando dixit: Si
homo Dei sum, descendat ignis de celo, & de-
moret te, & quinquaginta tuos: neque Elisæ-
us, quando vrsos immisit in pueros irriso-
res.

2. Mach.
7. 17. &
19.

Num. 16
28.
4. Reg. 1.
10.
4. Reg. 2.
24.

§. IV.

Novi Testamenti exempla diuinum iudici-
um minitantiæ, aut postulantiæ.

G 2

In

In nouo quoq; Testamento exempla occurrunt. Nam & Christus ipse ab iniurijs Iudæorum, ad Patris iudicium appellans dixit:

Ioan. 8. 50. *Ego non quero gloriam meam; est qui querat, & indicet:* & S. Petrus, teste D. Gregorio, increpando utriq; coniugi, Ananiæ & Sapphiræ, vitam abstulit, qui reddidit *Thabitæ orando.* Noluit quidem Christus, qui pati venerat, scuire: ex hoc tamen, & Pauli Elymam excœcantis, atq; Corinthium sathanæ in interitum tradentis exemplo, *uoluit, ut intelligeremus, id se potuisse,* ait Tertullianus. Nimirum non aliena est ab Evangelica suauitate seueritas nonnulla, ut Beda docet. Habenda enim est etiam ratio communis in futurum utilitatis, & disciplinæ causâ, obstinatis metus incutiendus. Qua de causâ S. Thomas tradit, Petrum, tanquam executorem Dei, occultum Ananiæ peccatû explicauisse. Prohibet quidem Christus, ne malefacientibus malefaciamus, aut maledicentibus imprecemur, licet tamen quandoque *utrumlibet zelo iustitiæ, & iudiciaria potestate, atq; sine vindictæ linore, sine odio,* ut D. Gregorius obseruat.

Act. 8. 20. Sic idem Petrus Simoni dixit: *Pecunia tua tecum sit in perditionem. Quæ imprecatio & male*

non frustra, ad Dei tribunal prouocasse. 101

*maledictio est praeidentis diuinam de Simone
sententiam, & huius reprobationem aq₃ eter-
nam perditionem, non autem vindicta studen-
tis, ait cum Beda Glossa ordinaria. Sic Pau-
lus Principi sacerdotum Ananiae dixit: **Act. 23. 3.**
*Percutiet te Deus, paries dealbate. Vbi Apo-
stolica auctoritate auctori percussione sua
interitum denunciavit: certè, vt Propheta,
praedixit: etenim istud euenit, sicq₃ defunctus
est, ait S. Chryostomus. Sic & alio tempore
idem Paulus existimauit, Alexandro arario
iniustitiam eius impunitam esse non debere,
dixit enim: *Reddet illi Dominus secundum o-
pera sua, multa siquidè mala Paulo ostendit
Alexander, postquam à fide defecit, & E-
uangelio valde restitit. Deniq; Sanctorum,
pro Christo, occisorum animæ, nonne cla-
mabant voce magna, dicentes: Vsquequo, Do-
mine (sanctus & verus) non iudicas, & non
vindicas sanguinem nostrum de ijs, qui habi-
tant in terra?***

Act. 23. 3.

S. Chryf.

homil. 6.

de lau-
dib. S.

Pauli.

2. Timoth.

4. 15.

Apoc. 6.

10.

§. V.

*S. Stanislai martyris, & S. Fridolini morenos,
ad ciuile iudiciũ, è sepulchris, vocantiũ historia
docentes, multò magis viuos posse à*

Sanctis ad diuinum iudi-

cium citari.

G 3

12.

S. Thom.
2. 2. q. 83.
a 8 ad. 2.
Breniar.
Roman.
e. Maij.

Eadem ratione, qua pro Verbo interfe-
ctorum animæ clamauerunt, possunt etiam
clamare alij Martyres, ac Sancti, & diui-
nam vindictam iustissimè implorare, vt ex
D. Thoma constat. S. Stanislaus Polonus
Boleslaum graniter offenderat, quòd illius no-
tam libidinem publicè arguebat. Quare, in sa-
lenni regni conuentu, Stanislaum, per calum-
niam, in iudicium, coram se vocari curat, tan-
quam pagum occuparet, quem Ecclesia sua no-
mine coëmerat. Quod cum neq̄ tabulis probare
posset, & testes veritatē dicere timerent, spondet
Episcopus, se Petru pagum venditorē, qui triennio
ante obierat, intra dies tres, in iudicium addu-
cturum. Conditione cum risu accepta, vir Dei
toto triduo ieiunijs & orationi incumbit: i-
pso sponsionis die, post oblatum Missæ sacrifici-
um, Petrum, è sepulchro surgere iubet: qui
statim rediuius Episcopum ad regium tribunal
euntem sequitur, ibiq̄, rege & ceteris stupore
attonitis, de agro a se vendito, & pretio ritè si-
bi ab Episcopo persoluto, testimonium dicit, atq̄
iterum in Domino obdormiuit. Simile quid le-
gimus de S. Fridolino Abbate, Seckingæ ad
Rhenum, monumentum habente, qui iti-
dem è tumulo mortuum ad humanum tri-
bunal euocauit, vt & innocentia, & calū-
niæ

non frustra, ad Dei tribunal prouocasse. 103

niæ indignitas testem, omni exceptione maiorem, haberet. Quod si igitur Sancti vel ipsos mortuos è sepulchris ad humanum audent tribunal euocare; cur non auderent viuos citare, easdem ob causas, ad tribunal diuinum? nempe, vt aut se, aut sua, aut, quæ sunt Ecclesiæ, tueantur?

§. VI.

S. Benno Episcopus iniuriosum Marchionem ad diuinum se sistere tribunal iubet; nec sine effectu.

Sua & Ecclesiæ bona defendit hac citatione Stanislau⁹, ac se ipsum quoq; à calumnia. Idem fecit S. Benno Misnensis Pontifex, dum ad diuinum tribunal Dei, Marchionem iniuriosum, certo tempore præscripto, venire iussit. Rem totam ex bulla canonizationis Adriani Pontificis Hieronymus Emserus, atq; ex hoc Raderus, his verbis tradidit. *Marchio quidam Misnensis ad rem auidior, cum per summum scelus in possessionem bonorum Ecclesiæ Misnensis irruisset, Beatus Benno hominem rectè facturum affirmavit, si ea, quæ ipsi Ecclesiæ Misnensi eripisset, restitueret; sin minus, Deum aliquando, pro tanta improbitate, pœnas ab eo experiturum. Quibus verbis homo furens concitatus Sanctissimum virum alapa percussit. Tunc Beatus*

Matthæus Raderus volumine 3. Bauar. S. pag. 185.

diuino spiritu afflatus; hanc tantam iniuriam,
inquit, hoc eodem tempore, sequentis anni De-
us omnipotens vlciscetur, quem Marchio ille
proteruus atque superbus irrisit, ac paulò post
Beatus Benno agrotare cepit, & breue futurum
sperans, ut ex hac vita ad superos, quorum
consuetudo dulcis est atq̄ eterna, migraret & c.
Postea è vita excessit, & id quidem quadrage-
simo pontificatus sui anno, post Christum natū,
millesimo centesimo sexto, & c. Marchio, de
quo paullo antè fati sumus, cum tempus illud
euerisset, quo sanctus vir ipsum Marchionem
pœnas daturum prædixerat, in hanc vocem
prorupit: Benno, superiori tempore, nescio, qd
periculi nobis, hodierno die, euenturum mina-
batur; mortuus est ille, non igitur est, quod no-
bis timeamus. Vix ille hæc verba finierat, su-
bitò consternitur, & auxilium eorum, qui ade-
rant, implorans, miserandum in modum, ac
magno cum dolore & gemitu, moritur. Hinc
facile concipi potest, diuinam potestatem diuino
homini communicatam esse. Ita pro se,
pro Ecclesia, Benno ad diuinum
iudicium appellauit.

non frustra, ad Dei tribunal provocasse. 103

§. VII.

*Gualteri Burgensis, itemq; Roberti Grossetest,
ad diuinum iudicium Indices magnos vo-
cantium vindicata iniuria.*

Gualterus Burgensis pro se idem fecit. Erat is vir doctrina & sanctitate clarus, perque iniuriam Episcopatu Patauensi priuatus & expulsus à Clemente V. Nempe hoc volebat eum Deus pati, propter regnum cœlorum. Et passus est patienter, quoad vixit. Moriens tamen, ne & alijs eiuscemodi iniuria irrogaretur, iussit sepulchro suo incidi: AD IVSTVM DEI IVDICIVM APPELLO. Incidit in hanc epigraphen Clemens, & fertur iniuriæ, quam intulerat, memoria expauisse: addunt alij, non diu post, obiisse. Nec mirum est Gualterum, in vita patientem, in morte appellauisse. Ita & David moriturus Salomoni filio quosdam nominauit puniendos, quibus, in vita, pepercerat. Vtrumque sancti quærunt, & præmium patientiæ, & iustitiæ exemplū. *Vindicta Martyrum est*, ait S. Augustinus, *ut euertatur regnum peccati, quo regnante, tanta perpeSSI sunt. Quin omnes sancti, postulant se vindicari, non voce, sed ratione, sicut sanguis Abel clamauit de terra. Latantur*

Raphael
Volater-
ran. an-
thropola,
l. 21.

S. Aug. 1.
de serm.
Domin.
in mon.
ce. 6. 459

G 5

autem

*Pfal. 57.
11.*

*Cestren-
sis lib. 7.*

*Martinus
Delt. lib.
4. disquis.
Magicar.
cap. 4. q.
4. sect. 1.*

autem de vindicta, non propter vindictam, sed propter diuinam iustitiam. Hoc modo, *Larabitur iustus, cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris;* cui prius in illius sanguine manus lauit; quid dico lauit? inquinauit. Admodum simile est, quod Cestrensis memorat, de Roberto Grossetest dicto Lincolnensi, magnæ, illa ætate, inter Philosophiam professos, famæ, quem Innocentius IV. excommunicauerat. Refert enim, Robertum ad Deum iudicem prouocauisse, Pontificemque ad Dei tribunal citatum, eodem die, defunctum, quo Robertus defunctus est; auditamque, in Pontificia aula, vocem: VENI, MISER, AD IUDICIUM. post hanc vocem, sequenti die, Papam in lecto exanimatum repertum, ac liuidam in eius latere cruentamq; plagam, tanquam si fuste percussus fuisset. Hoc accidisse scribit Anno 1253. cui consentiunt Matthæus Parisius, Ioannes Buriensis, & alij Britannici scriptores; licet alij scriptores nullam de hac re faciant mentionem. Vnde Delrius suspectæ fidei esse iudicat narrationem. Sed suppetunt alia quoque complura exempla, tam eorum, qui sua, quam qui aliorum causa appellauerunt.

§. VIII.

§. VIII.

B. Eustachius Abbas Agrestium calumniato-
rem diuino conuadatus vadimonio Bea-
tum Columbanum defendit.

Alterius causâ appellauit B. Eustachius
Abbas. Is, hæretico quodam Agrestio B.
Columbanum iam mortuum conuicijs ca-
lumnijsque lacerante, in Concilio Matisco-
nensi, sic vltus est calumniatorem, vt dice-
ret: *In horum presentia sacerdotum, te ego,
eius discipulus & successor, cuius tu disciplinam
& instituta damnas, ad diuinum iudicium, cum
illo, intra presentis anni circulum, disceptatu-
rum inuito, vt iusti iudicis examen sentias, cu-
ius famulum tuis obtrectionibus maculare co-
naris. Nec frustra eum conuadatus est diui-
no hoc vadimonio. Nam cum Agrestius sa-
pius sibi datum pœnitentia locum non agnosce-
ret, vt B. Eustachij sententia ad diuinum iudi-
cium ipsum vocantis proualeret, ante triginta
dierum circulum, priusquam vertentis anni
meta completeretur, à seruo suo, quem ipse re-
demerat, securi percussus interijt. Ita & mor-
tales immortalium queunt causam agere;
& ipsi etiam immortales dicere possunt: *In-
dica me Deus, & discerne causam meam de
gente non sancta, & ab hominibus iniquo & dolo-
so erue me.**

Jonas Ab-
bas eius
contem-
porane-
us, in vita
S. Eusta-
chij.

Psal. 42.

§. IX.

§. IX.

*Ad diuini iudicij examen citatos meritò compa-
rescere & emendari debere, nec videre cita-
tionem, aut citantes. exemplo Han-
nonia Comitum, & Hiber-
nia Proregis.*

Thom.
Canti-
prat. lib.
2. Apum.
c. 35. §. 3.

Matth. 5.
25.

Et meritò sibi cauent à tali prouocatio-
ne iniquitatis non solùm operadores, sed e-
tiam fautores ac patroni. Quemadmodum
cauisse legimus Hannoniæ Comitem: qui,
dum vellet, in Ecclesia S. Ioannis, in Valence-
nis, Canonicos expellere regulares, & pro eis
ponere Canonicos seculares; Abbas eiusdem loci,
ad summum iudicē appellauit. Appropinquan-
te autem appellationis die, cum Abbas inciperet
infirmari, & se ad comparandum, coram sum-
mo iudice, orationis instantia preparare; ipseq̄,
Comes, sub eodem tempore, sentiret incommo-
dum, caussa cessit, omnimodè diem veritus iudi-
cij, & sententiam expectare. Sapiuit iste in
tempore, cōsilium Christi secutus dicentis:
Esto consentiens aduersario tuo citò, dum es in
via, cum eo: ne fortè tradat te aduersarius iu-
dici, & iudex tradat te ministro: & in carce-
rem mittaris. Vtinam & alij consilium hoc
audirent, & dum in via sunt, faciem iudi-
dicis præoccuparent. Serò beneuolentia
Iudi-

Iudicis conciliatur in tribunali : præstatq;
aduersarium placare , quàm expectare sen-
tentiã damnantis. Rideri homines possunt,
Deus non irridetur. Quare, magno suo malo,
Numẽ in Martyre risit Hiberniæ Prorex, de
quo eruditissimus Galliarum regis Confi-
liarius scribit, ab eo Maionensem Episco-
pum Patritium Ochelium, & Conatium
Ornarium Franciscanum, virum religione
& sanguine clarum, nempe è Ducum pro-
sapia oriundum, capitis damnatum, ac sus-
pendio addictum, quòd Ecclesiæ caput pro-
fanã feminã, Angliæ scilicet reginã vterq;
cõstantissimè negauisset. Iam sub patibulo,
iam in laqueo erat Ochelius, cum petijt, vt
quando ipsi viuere amplius non liceret,
liceret saltem, sub finem vitæ, aliquantu-
lum loqui, & populo postremum valedice-
re. Non negata est illi ea petitio. Cæpit er-
go Deo gratias agere, quòd sibi socióque
tantum constantiæ, quòd occasionem fidei
profitendæ, quòd gratiam vitæ, pro Chri-
sto, proijciendæ dedisset. Adhortatus est de-
inde Catholicos, si qui adessent, vt in ea-
dem religione, cuius ipse caussa moreretur,
vsque ad extremum spiritum & ipsi perse-
uerarent. Admonuit insuper, si qui secus
sen-

Galat. 6.

7.

Flori-
mund.

Remund.

lib. de

ortu & in-

teritu h. c.

reseon c.

20. n. 6.

sentirent, vt & ipsi solum Christū, & Christi Vicarium Romanum Pontificem, pro capite Ecclesiæ agnoscerent. Hac enim unica de causa se, cum socio, in vincula datum, atque in teterrimo carcere, solis omnis experte, quindecim dies, detentum; ac postea, ex Acherontica illa obscuritate, extractum, multis pollicitationibus ac blandimentis sollicitatum; grauissimis minis ac tormentorum metu perterrefactum, semper negauisse, Reginam esse Ecclesiæ caput. Ob quam constantem negationem, inquietabat, Prorex irritatus, cum tunica molesta deesset, ocreas butyro, sale, oleo & pyrio puluere iussit impleri, pedibusque meis inductas, in bullientem aquam imponi. Ita elixis pedibus ocreas, cū carne, detraxit; vnde ossa nuda solisque nervis hærentia gero, quibus in cælum, non in sententiam æternæ damnationi obnoxiam, cum me iturum profiterer, ad noua tormenta sum pertractus. Nam mihi, hi digiti, & hæc brachia, vt videtis, inter duo grandia saxa, sunt miserrimè cōtrita. Ita frumentū Christi factus sum. Nunc demum, quia de sententia non cessi, vt Christo meo conformis fiam, sublimis pendebo, vt de cruce anima

vici

non frustra, ad Dei tribunal prouocasse. 111

viciniùs ad cælum eat. In hunc sensum, ad dimidiam horam, eo affectu, eaque vi verborum perorauit, vt etiam aduersarij ipsi non possent à fletu abstinere. Pro epilogo ad Proregem conuersus, hac eum oratione compellauit: *Tu quidem, ô Prorex, hoc corpus miserè torsisti, atque iniurias mihi multas intulisti, quarum hinc ultionem non posco, sed te iam, celo teste, ad diuina maiestatis tribunal cito, vt illic facti rationem reddas.* Percussit hæc citatio animum Proregis vehementer; altamque ei plagam incussit; qui, vt bilem cum verbis exoneraret, dixit: *I, nunc bipedum nequissime; I, Pegaseo volatu, ad Cerberum: Tuam ego appellationem, nec hili facio; tu ad Phlegethontem abi.* His verbis vtrinque commutatis, Episcopus, cum socio, strangulatus ad cælum; Prorex ad Limiriensem urbem ijt. Non ita diu post accidit, vt Prorex cum Barone, animi causa, in campos exspaciaretur. Et peruenit ad eum ipsum locum, in quo duo Martyres laqueo intercepti pependerunt. Ibi Baronem compellans: *Ecce, ait falsum Prophetam, qui ad Dei iudicium me citauit; cum anima illius iam caleat in flamma, corpus putrescat in furca.* Hæc Prorex, inscius, quàm tenui filo
sua

sua quoque tunc vita penderet. Nam correptus morbo, qui animam eius, decimo quarto, ab eo, quo ad iudicium vocatus est, die, ad Rhadamantum expulit, verè sensit, ridentes à Deo irrideri, rectiusque se facturum fuisse, si, quod Martyri falsò prædixit, sibimet ipsi cecinisset, ac in tempore resipisset. Sed, vt D. Gregorius ait, *habet hoc prauorum malitia, vt cum vera in se flere mala renuit, fingat aliena: Nam, quasi solatio facinoris utitur, si, falsis vocibus, & vita corripientis inquinetur.*

S. Gregor. lib. 10. Moral. c. 3.

§. X.

Adolescentem vi è religione rapiens à Iudice negligente & iniusto non damnatus, ad diuinam iustitiam sententiam euocatus risum amarum amara morte luit.

Thom. Cantiprat. lib. 2. Apum. c. 35. §. 2.

Alterius etiam causâ, vadimoniū constituit apud doctū & pbatæ fidei scriptorē, alius; de quo eiusdem temporis author ita scribit: *Monasteriū S. Iacobi, apud Leodium, notū multis est & acceptū. Istud quidam adolescens consobrinus maioris Prepositi, causa deuotionis & religionis, intravit. Quod vt audiuit prepositus, indignè tulit: mandat Abbati remitti consobrinum, per clericos: renuit ille.*

Tunc

Tunc Præpositus, forti manu collecta satellitâ, intrat violenter cœnobium, rapit iuuenem & nudatum sancto habitu, induit seculari. Abbas ergo Monasterij, collectis primoribus ciuitatis, Episcopo queritur, & totum clerum, pro tantis iniurijs, interpellat. Hoc cum indignanter vix vellet audire Episcopus, & Abbatem potiùs duris verbis impeteret: flexis Abbas genibus, cum moderamine verborum, dixit Præposito: Iudicem contra te, ô Præposite, in terra habere non possum, & ideo contra te Deum summum iudicem interpello, ut infra 40. dies uterq; nostrum compareat, coram illo, sententiam pro meritis acceptans. Ad hoc Præsul cachinnans cum suis irrisit hominem atq; spreuit, & repulit exprobratum. Quid plura? 40. die, circa nonam, mortuus est dictus Abbas: & cū pro eo solemniter pulsaretur, sedens in balneo Præpositus, quesuit à circumstantibus, quid hoc esset? Mox quidam ingrediens, & requisitus de sonitu campanarum, respondit, Abbatem S. Iacobi modò esse defunctū, & pro eo pulsationem fieri tam solemnem. Illico recordatus Præpositus, quadragesimam diem esse, qua se citatum, coram summo iudice, audierat ab Abbate, consternato animo, dixit suis: Citò videte, quid faciam, mortuus ego sum: compare-

re me hodie summi iudicis conspectibus oportebit. Nec mora, post verba hac, cum balneum egredi festinaret, in astantium manibus, cum diro eiulatu, & vocibus, expiravit; ibi procul dubio respondere compulsus, ubi causarum strepitus cessant, iurisperitorum advocatio conticescit; ubi nec preces, nec precium liberabunt, ubi nec interlocutoria iudicis sententiam prorelabunt. Clarè hinc perspicitur, etsi iudices, in hoc Mundo, officio suo desint, non tamen deesse Deum, qui iudicet; eumque Præpositis, ac Principibus longè esse potentio-rem.

§. XI.

Voluisse quidem Deum ordinariè hominibus futura esse incerta; sæpe tamen etiam profuisse, ut de hora mortis certiores redderentur.

Socrates sapientiæ, apud profanos, si-
 mulachrum, teste Xenophonte ac Eusebio,
 hanc pronunciauit sententiam, *cognitionem
 futurarum rerum, quæ in potestate Dei sunt,
 non esse hominibus procurandam: neq̄, enim pos-
 se homines eas res cognoscere, nec Deo gratum
 esse, si quæ ille occultauit, ea mortales velint ni-
 mis studiosè curiosèq̄ cognoscere. Immo & i-
 pse Christus, cum discipuli eius curiosa in-
 ter-*

Xenophō
 lib. de di-
 ctis & fa-
 ctis So-
 cratis.
 Euseb. l.
 14. de
 Præpar.
 9. 4.

ter-

terrogarent, dicentes: *Quando hæc erunt?* Matth. 24. 40
ad quæstionem hanc non respondit, statim
ad signa aduentus sui transgressus: alia au-
tem vice, apertè dixit: *Non est vestrum, nosse* Act. 1. 7.
tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua
potestate. Abdita nimirum, & soli Deo re-
feruata huiusmodi euentorum cognitio est,
quæ ex libera vel Dei, vel etiam hominum
pendent voluntate. *Quis nostrum docere au-* S. Augu-
deat, vel se scire præsumat, quod Deus ille ma- stin. epist.
gister, nec eos discipulos docuit, à quibus præ- 80.
sentibus interrogatus est præsens; nec illi tunc
sancti magniq; doctores Ecclesiam docere potue-
runt? Ita planè est, si de ordinario agendi
modo loquamur. Extra ordinem, si nulli
eiuscemodi futura præsciuerunt, quid erit
de Prophetis sentiendum? Quemadmodum
igitur Prophetis, ita etiam multis alijs Deus
futura quædam reuelauit; immo & ipsas
mortes, ac horam mortis eorum: vti Cassio S. Greg.
Narniensi Episcopo, apud D. Gregorium; l. 4. dia-
Æmilianæ ac Tharsillæ, & Ruperto, qui log. c. 36.
id de seipso scriptum reliquit: immo & ip- lb. c. 16.
sis peccatoribus, vt de Prætextata S. Hie- & homil.
ronymus narrat. Tametsi enim, vniuersim 38. in E-
loquendo, hominibus vtilius sit, nescire cer- uang Ru-
tum mortis diem aut horam, vt semper vi- pert. in c.
12. Matth.

S. Hieronym.
epist. 7.

Supra §.
IX.

Supra §.
X.

gilent ac solliciti sint, de Domini aduentu; nec pij habeant causam remissioris, impij securioris vitæ: profuit tamen etiam multis, horam mortis ipsis antè fuisse denunciata. Sic enim vel metu acti peccata retractauerunt: quod, paulò supra, Comiti Hannoniæ ostendimus contigisse. Quin istis quoque ipsis, ad certum diem, ex instinctu Dei, in iudicium diuinum citatis, ad maiorem confusionem, damnationemque cedit, si citati, se non corrigant, sed emendationem de die in diem differant, quod supra memorato Præposito euenit, qui serò nimis dixit: *Citò videte, quid faciam, mortuus ego sum*, hoc est, tam certò moriturus, ac si iam mortuus essem. O stulte, citiùs videre debuisses, quid tibi esset faciendum. Serò mortem fugit, qui iam mortuus est; nec potest iudicium declinare, qui iam astat tribunali. In nulla re vel malitia hominum pertinacior, vel bonitas Numinis clementior potest demonstrari, quàm cum demonstratur, homines sibi malè conscios, etiam de die mortis, à benigno Deo, per sanctos, admonitos, tamen in malitia, perstitisse. Neq; necesse est, eiusmodi citatores miraculis claros haberi; satis est, si sint in ea re innocentes, in qua iniuste patiuntur, §. XII.

§. XII.

Menuercum Episcopum iudicium Dei intendantem ridens in iudiciū rapitur: Burchardus Episcopus, & Mehingerus Abbas arbitrium litis de decimis, ad Deum secum afferunt subita morte extincti.

Menuercum decimum Paderbornensem Episcopum, Anno 1003. quidam Monachus Corbeiensis, Boso nomine, graui contumelia affecerat. Cum enim Menuercus collapsam Monasterij Corbeiensis disciplinam, in pristinum vellet nitorem reuocare, post Walonem Abbatem loco motum, Boso sacrarij custos vestes sacras negauit, & quæ attulerat Præsul, ab ara, proiecit; monitúsque sæpius, grauiúsque, proteruè obstinavit. Episcopus, pro tanta iniuria, nihil aliud reposuit, quàm vt diceret: *redditurum Altissimo facti rationem.* Quod ipsum vel conscientia Monacho dictauerat. At verum est: *Perversi difficile corriguntur.* Quare etiam Monachus iste prædictionem floccipendens vaticinium pariter atq; Episcopum cachinno excepit. Sed & iste risus dolore fuit miscendus, immo finiendus. Nam Episcopo diem suum passo defunctoque Monachus, cum nihil morbi prorsus sentiret,

Cranzius
l. 4. Metropolit. c.
4. Gotschalculus
serm. 16.
part. 2.
riu.

Eccles. 1.
15.

In Ana-
lib. Bo-
iorū l. 4.
& Lam-
bert.
Schafna-
burgen-
sis.

ea, ipsa, qua Episcopus, hora, expiravit. Litigabant de iuribus Ecclesiarum suarum, & Saxoniae decimis, tempore Henrici I V. Burchardus Halberstadiensis Episcopus, & Mehingerus Abbas Herfeldensis. Cum nullus cedere vellet, nullus litem amittere; arbitrium eius in Deum traiecerunt, se se inuicem ad Dei tribunal euocantes. Die dicta, vterque repente è vita discessit. Vter lite ceciderit, in occulto est, illud constat, citationem valuisse. Sunt qui narrent, Abbatem Herfeldensem decimis, per vim & iniuriam spoliatum; sub vitæ finem Antistiti nunciari iussisse: se quidem viribus impari; causa meliorem cedere, atq; etiam vita excedere, sed Deum iudicem futurum, ad quem appellaret. Pararent igitur se ambo, causam in illo tribunali dicturi, vbi gratia & potentia spretis, sola iustitia vim obtineret, & iniustitiæ prævaleret: neque diu postea Abbatem febris obiisse: eodemq; tempore, Episcopum, cum equum conscendere vellet, velut fulmine ictum, concidisse, desissequæ, his vocibus viuere: Abripi se ad diuinum tribunal, ibique iudicandum. Iuxta hanc narrationem, melior videtur citantis, quàm citati causa extitisse. Ex his per-
spici-

non frustra, ad Dei tribunal prouocasse. 119

spicitur, Deum prouocationes quasdam, velut legitimas admittere, ac sæpe vnum, alterius causa, è vita exturbare: ne iniustitia dominetur, & triumphet.

C A P V T. V.

An etiam se mutuò amantium, simulq; mori orantium preces licite; & quando illæ, sicut & citationes supra dictæ exaudiantur, vel non exaudiantur?

§. I.

Heriberto Eremitæ Cuthbertus, ex amore, secum mori impetrat.

ET cur, iustitiæ causâ, duos simul mori non permetteret Deus, qui id sanctis ex misericordia concessit? Beda refert, Heribertum pietate infirmum Eremitam, quotannis, ad Cuthbertum Episcopum ventitare solitum, ut ab eo salutaribus monitis ad perfectionem augendam incitaretur; tandem ei Episcopum vltimum vale dixisse, quòd sciret, diem suæ resolutionis instare. Heribertus qui Cuthbertum, eximiè amauerat, ad pedes illius se prosternens, cum lachrymis inquebat: *Obsecro, per Dominum, ne me deseras: sed tui me-*

Beda lib.
4. histor.
Eccl. cap.
29.

H 4

mor